

Een gesprek met je hond: over trainen van stresssituaties

Honden leven al duizenden jaren aan onze zijde. In deze tijd zijn honden een domesticatie doorgegaan en volledig aangepast aan het samenleven met mensen. Alleen al in de afgelopen paar honderd jaar is de rol van de hond in ons leven erg veranderd, van echt werkdier tot familielid. Door deze intieme nieuwe rol in ons leven proberen we ook steeds meer te communiceren met de honden en willen we ook dat ze met ons communiceren. Helaas zit hier een flinke taalbarrière tussen die niet makkelijk valt te overbruggen...of toch wel?

In dit artikel kijken we naar de communicatiepatronen die gebruikt worden tussen mens en hond. Daarnaast zullen we ons richten op hoe je deze patronen gebruikt om je hond te trainen en hoe dit kan helpen wanneer je toch echt een keer bij de dierenarts op bezoek moet.

Lichaamstaal & geluid

Helaas spreken we niet dezelfde taal als honden, maar er zijn genoeg andere manieren om te communiceren die wel wederzijds begrepen worden. Een grote factor in mens-hond communicatie is lichaamstaal. Honden halen heel veel van hun informatie uit onze lichaamstaal en gezichtsuitdrukkingen. Zo kunnen ze de zes basisemoties onderscheiden; angst, boosheid, blijdschap, verdrietig, verrast, afschuw en neutraal. Honden vertonen als een van de weinige diersoorten gedrag wat wordt beschreven als "following the human gaze": dit houdt in dat wanneer jij ergens naar kijkt, ze jouw blik volgen en naar hetzelfde gaan kijken en hierop letten. Hetzelfde werkt met wijzen naar een object, dit zal de hond vaak ook volgen en onderzoeken. Andersom probeert de hond ook informatie over te brengen naar de mens. Dit doet de hond ook door te kijken naar een object en dit af te wisselen met kijken naar de persoon. Het oogcontact maken van de hond met de persoon wordt gezien als een vraag om hulp. Daarnaast

Geschreven door Lisanne Donkervoort,
bachelorsdiploma Diergeneeskunde

zorgt het maken van oogcontact tussen hond en mens voor het versterken van de band.¹

Uit onderzoek blijkt dat honden 19 signalen geven die geclassificeerd kunnen worden als referentiesignalen. Dit zijn signalen zoals op hun achterpoten staan, springen, poot uitsteken, neus ergens tegenaan duwen en een speeltje een stukje vooruit gooien. Dit zijn allemaal signalen die de hond aan de mens laat zien om met hen te communiceren dat ze iets van hen willen.²

Naast het gebruiken van lichaamstaal kan natuurlijk ook geluid gebruikt worden om te

communiceren met je hond. Honden snappen de emotie in je stem en begrijpen zo de intentie die je met iets hebt. Daarnaast kunnen ze tot wel 200 woorden leren en deze linken aan objecten of gebeurtenissen.

Mensen (die gewend zijn met honden te interacteren) kunnen andersom van een grommende hond correct de emotie inschatten, mede op basis van de context waarin dit gebeurt. Dit lukt niet alleen met grommen maar mensen kunnen bijvoorbeeld ook bij het blaffen van een hond de emotionele toestand van het dier inschatten.¹

Er zijn ook dingen die de dierenarts kan doen om te zorgen dat de hond zo min mogelijk stress ervaart. Een belangrijk onderdeel hiervan is de lichaamstaal van de dierenarts. Dit begint al wanneer je de hond begroet; kom het liefste zijwaarts op een dier af en vermijd boven het dier hangen en naar het dier kijken. Geef de hond daarnaast de tijd om aan je te wennen en beweeg langzaam zodat de hond weg kan bewegen. Wanneer het dier dan behandeld moet worden is het belangrijk dat, mocht je hem moeten vasthouden, je dit niet te restrictief doet. Als het dier in een andere houding gebracht moet worden maak dan je intentie duidelijk over welke positie je de hond wilt hebben en verplaats hem langzaam. Onderzoek de hond waar mogelijk op de vloer in plaats van op de onderzoekstafel. Zorg er daarnaast voor dat je met een kalme stem praat en deze niet verheft.³

Communicatie tijdens trainen

Een moment waarop je veel wilt communiceren met je hond is bij het trainen. Hierbij wil je dat jouw hond luistert naar de commando's die jij geeft en ze correct uitvoert. Zoals al eerder verteld

let een hond vooral op lichaamstaal en zal hierdoor het wijzen van een mens volgen. Dit wordt door de hond

Figuur 1: following the human gaze

Bron: earimediaproductweb.azure.website.net

vaak niet gezien als het geven van informatie, maar als een bevel voor het uitvoeren van een actie. De hond zal zich verplaatsen naar hetgeen waarnaar gewezen wordt, tenzij die andere informatie krijgt dat er iets anders van hem verlangd wordt.^{1,4} Het is hierbij belangrijk dat er gewezen wordt met de hand; het gebruiken van een stok of belemmering van het zicht op de hand zorgt voor een verminderde reactie.⁴

De toon die wordt gebruikt tijdens de training is eveneens belangrijk: het blijkt dat honden een bevel vaker negeren wanneer deze met een laag tonige, verbiedende stem wordt gezegd. Het gebruiken van een toon die hoog tonig en coöperatief klinkt zorgt ervoor dat de hond het bevel eerder zal gehoorzamen.

HOW TO GREET A DOG (AND WHAT TO AVOID)

Appropriate greetings are common sense. Imagine if someone greeted you the way many people greet dogs!

Dr. Sophia Yin, DVM, MS

The Art and Science of Animal Behavior

For additional free dog bite prevention resources visit www.dr.sophiayin.com. © 2011 Dr. Sophia Yin, DVM, MS

Figuur 2: correcte en incorrecte lichaamstaal

Bron: cattledogpublishing.com

Communicatie in de praktijk

Een situatie waarin honden mogelijk meer zouden willen kunnen communiceren met hun eigenaar is wanneer ze zich in een situatie bevinden die veel stress veroorzaakt. In het onderzoek van Wess, L. et al. is onderzocht of 'cooperative care training' de stress kan verminderen. Dit is gedaan door een experimentele studie waarbij honden een gestandaardiseerd dierenarts onderzoek ondergingen. Na de eerste stressmeting werden ze (met name) thuis getraind om gedesensitiseerd te raken aan het onderzoek. Waarna later weer het onderzoek werd uitgevoerd op locatie en de

stress
gemeten
werd.

Daarnaast hebben ze een element van communicatie toegevoegd, de hond wordt namelijk gevraagd met zijn poot op een mat te blijven staan. Het hierop staan wordt bemoedigd met koekjes en wordt gezien als toestemming geven om door te gaan met het onderzoek. Het optillen van de poot van de mat werd gezien als het aangeven voor het nodig hebben van een pauze. De training bleek wel te werken: de honden waren meer coöperatief tijdens het onderzoek en vertoonden minder tekenen van stress. Naarmate het onderzoek voortduurde werden de honden wel onrustiger en werkten minder mee. Een mogelijke reden hiervoor kan zijn dat de honden wel hadden aangegeven dat ze een pauze nodig hadden maar deze vaak niet kregen omdat de eigenaar het niet communiceerde met de dierenarts. Het niet worden gehoord van de

vraag om hulp, kan de reden zijn voor de frustratie die getoond werd door de honden. Of het wel beter gaat als de pauze wel gegeven wordt, moet verder onderzocht worden.⁵

Echt kletsen met je hond?

Als je met je hond via woorden wilt communiceren kan je gebruikmaken van de nieuwe voor honden ontwikkelde praatknoppen. Dit zijn knoppen die het mogelijk maken met je hond te communiceren; wanneer de hond een knop indrukt, komt hier een woord uit. Een vaak gebruikte knop is "buiten" die de hond dan

kan indrukken als hij of zij wil aangeven dat die naar buiten wil. Zo zijn er nog veel meer mogelijkheden om woorden toe te voegen en deze aan je hond te leren. Je hond leert dit door het moduleren wat jij voor doet, het

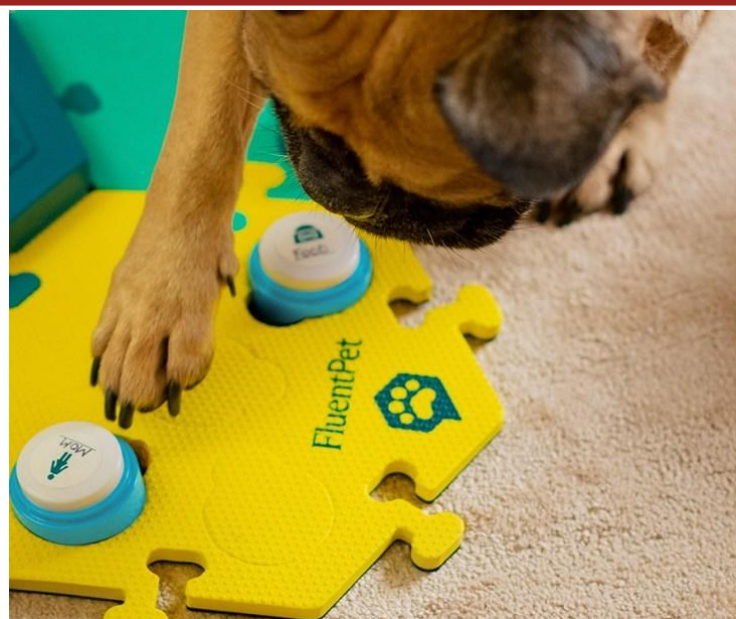
belangrijkste hierbij is

herhaling en geduld. Wanneer de

hond ze al een tijd gebruikt kan die er zelfs meerdere achter elkaar gaan gebruiken om een zin te vormen.⁶ Hoe goed de honden nu echt de knoppen snappen wordt nog onderzocht door Federico Rossano: tot nu toe heeft hij 10.000 eigenaren die meedoen met het onderzoek. Het onderzoek wordt gedaan door informatie te verzamelen die de knoppen geven, gepaard met videomateriaal uit de woning en bezoeken van de onderzoekers. Ze zijn van plan deze gecombineerde data te gebruiken om meerdere vragen te kunnen beantwoorden, waaronder dus of de honden daadwerkelijk de knoppen snappen of gewoon willekeurig een knop indrukken.⁷ De hondeneigenaren geloven helemaal in het concept, maar experts raden nog wel aan om ook nog goed op de andere manieren van communiceren van je hond te blijven letten. Vergeet niet te kijken naar hun lichaamstaal!^{6,7}

Referenties

1. Siniscalchi, Marcello, Serenella D'Ingeo, Michele Minunno, and Angelo Quaranta. 2018. "Communication in Dogs" *Animals* 8, no. 8: 131. <https://doi.org/10.3390/ani8080131>
2. Worsley, H.K. & O'Hara, S.J. 2018, "Cross-species referential signalling events in domestic dogs (*Canis familiaris*)", *Animal Cognition*, vol. 21, no. 4, pp. 457-465.
3. Lloyd J. K. F. (2017). Minimising Stress for Patients in the Veterinary Hospital: Why It Is Important and What Can Be Done about It. *Veterinary*
4. Benz-Schwarzburg, J., Monsó, S. & Huber, L. 2020, "How Dogs Perceive Humans and How Humans Should Treat Their Pet Dogs: Linking Cognition With Ethics", *Frontiers in Psychology*, vol. 11.
5. Wess, L., Böhm, A., Schützing, M., Riemer, S., Yee, J.R., Affenzeller, N. & Arhant, C. 2022, "Effect of cooperative care training on physiological parameters and compliance in dogs undergoing a veterinary examination – A pilot study", *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 250, pp. 105615
6. Manette M. Kohler, D. 2023, januari 10-last update, *How Do Talking Dog Buttons Work?*. Available: <https://www.petmd.com/dog/behavior/how-do-talking-dog-buttons-work>
7. *Can dogs talk by pressing buttons? What science says about the debate. 2023*, The Washington post.

Figuur 3: hond die gebruik maakt van een knop om te refereren aan zijn eigenaar

Bron: techcrunch.com